

PAGRAYHAK NGAN PAGLIPAY KAMO
PAG-AWHAG PASTORAL HAN KAOBISPOHAN HAN FILIPINAS

*"Baraan an mga nagbubuhay para han kamurayaw han mga tawo,
kay pagngangaranan hira nga mga anak han Dyos" (Mt 5:9)*

Hinigugma nga kabugtoan dida kan Cristo, diri ba kita nangangandoy han grasya basi magin "mga anak han Dyos?" Kun sugad man, kinahangalan dayuday kita magtalinguha hin pagbuhay para han kamurayaw labi na yana nga masamok nga panahon han aton nasud. Karuyag sidngon hini an pagtalinguha hin pagdara hin paghigugma diin aada an pagdumot, pagpasaylo diin aada han kahibang, pagtoo diin aada han pagruhaduha, paglaum diin aada han kapakyasan, lamrag diin aada an kasisidman, ngan kalipay diin aada an kabiduan (tikang han Pag-ampo para hin Kamurayaw ni San Francisco de Asis).

AN KAMURAYAW: AN BOKASYON UG MISION NATON NGATANAN

An aton mga kaaway dinhi ha kalibutan diri an aton igkasi tawo, diri "unod ug dugo" (Ef 6:12). Diri kita nakikig-away gamit in mga pusil ug bala. Diri kita nasalipod tikang ha mga karuyag magdaut ha aton pinaagi hin pagsul-ot hin diri dinudultan hin bala, tungod kay an aton mga pag-awayan espirituhanon. Dida hini nga panahon hin kasisidman, diin aada in duro nga mga pagdumot ug kasamok, diin an panmatay daw inadlaw-adlaw nala, diin an mga tawo nahicara nala han mga paggi-iroinsulto ug padaut-daut dida ha *social media*, nagsasagdon kami han mga magtinuohon hin pagpabilin dida han aton bokasyon ug mision hin pagbuhay para han kamurayaw.

Kundi, ayaw pagsayop hini kay bisan an Magturot do nagsering, "Ihahatag ko ha iyo an kamurayaw diri sugad han paghatag han kalibutan" (Jn 14:27). An iya kamurayaw diri an kamurayaw tungod la hin sarusarabot o hin pagkarawat nala bisan kun maraot; diri liwat ito an ka waray pagkabirubingkil ug kasamok. Diri ba ginsalikway hiya han iya ngahaw igkasi taga Nazaret? (Lk 4:16-30). Diri ba gintawag hiya nga lurong han iya ngahaw kauropdan? (Mk 3:20-22). Diri ba gintawag liwat hiya nga "prinsipe han mga yawa"? (Mk 3:22-30). Diri ba hiya gintawag nga parahubog ngan napaura han mga parasukot hin buhis ug magpakasasala? (Mt 11:19).

Waray ba niya ipakita ha aton kun uunanhon an pag-atubang han mga kataragman dida han nakaturog hiya ha sakayan, o dida han naglakat hiya ha bawbaw han tubig ha butnga hin subasko? (Mk 4:35-40; Mk 6:45-52). Kundi sugad han mga apostol, masayon la kita madara tungod hin kahadlok ug kalisang. Bisin kun nagtitikang na kita paglakat ha bawbaw han mabalod nga katubigan, sugad kan San Pedro, nagtitikalunod kita tungod han aton "gutiay nga pagtoo" (Mt 14:31). Waray makakapa kalma ha aton ha butnga hini nga masamok nga mga panahon kundi an hilom nga pagkilala ha iya nga nagpatapod ha aton han iya padayon nga presensya - "Ayaw kamo kahadlok; ako ini" (Mt 14:27).

AN BAYAD HAN PAGSAKSI KAN CRISTO

Ano ba an bag-o dida han panmatay han kapadian tungod la hin pagsaksi kan Cristo? Ano ba an bag-o ha mga propeta yana nga panahon nga ginpapahilom pinaagi han bala hin mga traydor nga mga parupanmatay? Ano ba in bag-o ha mga magmarangno han singbahan nga ginpapakaraot tungod la kay ira gintutuman an ira mga katungdanan hin pagkamagmarangno subay han pagkatawo han Labaw nga Magmarangno? Nangalimot na ba kamo nga "an dugo han mga martir amo an liso han mga Kristyano" (Tertuliano). Amo ini an nagbubuhi han Singbahan ha sulod hin duha ka yukot ka tuig. Ayaw kahadlok! Diri ba nagsering an aton agaron, "Ayaw kamo kahadlok han nakakamatay han lawas kundi diri makakamatay han kalag. Asay lugod kahadloki an makakamatay han lawas ug kalag didto ha impyerno" (Mt 10:28).

Diri kita nababag-ohan han mga pantamay ug mga pandaut. An aton inaatubang yana diri naiiba han ginladawan han Salmista dida han Salmo 64, "Ginbabaid nira sugad hin mga espada an ira mga dila, ngan ihinihimunta sugad hin mga pana in magpait nga mga pulong. Nagama hira pagpana han mag-upay nga mga tawo; tigda hira pagpana ngan diri nahahadlok." Kundi ano man an sering han Ginoo ha iya mga tinun-an kun hira pakarauton og pagtamayon tungod ha iya? Nasering hiya ha ira, "Pagrayhak ngan paglipay kamo" (Mt 5:12). Amo ini ngahaw an syhan nga mga pulong han Santo Papa, Francisco, dida han iya Surat hin Pag-awhag "Gaudete et Exsultate." Dida han iya panuyo hin pagtawag ha aton ngatanan basi magtalinguha hin pagukoy hin santos nga kinabuhi, hi Papa Francisco nagsering nga an Ginoo diri karuyag nga "magpabilin la kita hin kinabuhi nga matab-ang ug taphaw" (GE 1). Ano an tutdo ha aton ha pag-atubang hin mga pagpakaraut? Pamati kita han sering ni Apostol Pablo, "Kon ginpapanhimaraot kami, ginpapakaupay namon hira; kon ginpapakurian kami, gin-aantos la namon; kun ginyuyubit kami, ginbabaton namon hin magnamit nga mga pulong. Sugad la kami hin sighot hini nga kalibutan; mga baya kami han tuna ngada gud hini nga takna" (1 Cor 4:12-13).

Uunanhon man naton pag-atubang han mga pagkabuhagbuhag dinhi ha aton ngahaw? Ano man an aton pagdara han aton igkasi "Kristyano" nga diri nakita nga maraot an panmatay, nga natawa la kun an Ginoo ginbubuyayaw ngan nagpapasarang hin buwa nga mga balita? Diri ba ginsumatan na kita han Ginoo ngahaw nga kasumpay han aatubangon ha pagbuhat para han kamurayaw amo an pagsulod ngahaw ha butnga hin mga kasamok? (Lk 12:51-53). Dayuday mayada manta dinhi ha aton in magtutug-an han pagtoo kan Cristo kundi masayon la mahugay han mga buwa nga saad ni Satan. Panumdum han nagbaligya han iya agaron hin traynta ka bug-os nga salapi tungod kay tumugot hiya nga magarungan ni Satan? Tuod gayud an sering ni San Pablo, ". . . kinahanglan magkamayada mga pagkabahinbahin niyo basi makita hin dayag an aada ha katadungan" (1 Cor 11:19)

AN KASAKITAN HAN MGA KABLAS

An amon gin-antos ha pagpangulo han Singbahan hababaw la kun igtatanding han mga pag-antos han mga kablas dinhi ha aton nasud. Diri ba kita nabati han mga araba han mga kablas nga taga-eskwater nga nabibilanggo tungod la hin pag-estambay? Nangalimot ba an mga labaw nga para han mga waray balay nga mga kablas ha aton mga syudad – an gudti nga mga dalan ha ligid han ira mga balay-balay amo an ira panlutuan, karigoan, pahalibwayan, ug murulayan han ira mga anak? Nangangalimtan ba nga an mga inuukyan nga mga gudti nga kabalayan masayon la matun-ak kun mayada sunog tungod kay waray man igo nga aragian? Diri ba kita naabat han mga pag-antos han mga adis-adis nga gintatawag pa nga "diri mga tawo", ngan hadlok kun ginkikila na hira nga mga kriminal labi na gud kun an ira mga ngaran nahiuupod han kinahahadlok nga lista han mga durugista? Oo, naabat kami han mga kasakitan han mga biktima tungod han droga, kundi diri ba naton mahihimo nga kilal'on hira nga mga magsakit nga mga tawo nga ginlulunod hini nga sakit. Diri ba lugod naton kitaon hira nga mga biktima gihapon nga nangangaro hin bulig? Mapabilin ba la kita nga waray mga labot kun nabati kita nga mayada mga tawo nga ginpatay hin mga waray kalooy nga mga parupanmatay kanay pagkita han kinabuhi sugad la hin ilinalabog nga hugaw? Diri ba kita nasabot nga ha kada tagsa nga ginpatay nga gintahapan nga durugista mayada nabalo nga asawa ngan nailo nga mga anak nga nahibilin – nga diri ngani nakakaakos hin pagpalubong han ira hinigugma ha kinabuhi? Diri ba kita nanginginlabot kun an mga balay han mga kablas ginsusulod hin waray katugutan han hukom, o mga gintatahapan hin droga nga gindadakop bisan kun waray katugutan han husgado, o ginbibilanggo bisan waray pinasisikaran nga kaso?

Diri ba kita nanginginlabot han makalolooy nga kamutangan han mga tawo nga gindakop tungod han droga ngan iginsulod sugad hin mga sardinas ha sulod hin sobra ka puno na nga selda? Diri ba kita nakakapanhunahuna nga magpapabilin hira hin ka bilanggo bisan maaram kita nga an rehabilitasyon amo la an kinahanglanon han kadam'an ha ira? Diri ba kita nabati han mga pag-antos han mga lumad nga ginpaiwas tikang han ira mga inuukyan ngan kanan ira pa kaapoy-apoyan tungod la hin mga kompaniya hin pagmina ngan tungod hin paghimo hin mga dam? Ngan ano man an aton inaabat kun an sugad hini nga mga hugpo napipiritan hin pagbaya han ira mga panimalay tungod kay hadlok mamatay ha butnga han araway han mga pwersa han gobyerno ngan han mga rebelde? Ano an aton inaabat kun an aton ngahaw kasundaluhan nagkakamatay dara han waray hunong nga aragway nga waray gud matatapos tungod hin kakulang hin murayaw nga hiruhimangraw? Mayada darahunon ha Tagalog: *Ang sakit ng kalingkingan ay ramdam ng buong katawan.* Kundi daw diri ini tinuod ha

ngatanan nga higayon. Kay diri aabaton an kaul-ol han ngatanan kun an iba nga bahin han lawas mabanhod na tungod la hin waray panginlabot.

Para han aanhi ha kalibutan nga nanhahambog han ira kalugaringon kinaadman, nga naparayaw nga sumala ha ira la ngahaw hira an mag-aram ngan an pagtoo nga Kristohanon waray pulos, nga nagtatamas-tamas han Dyos nga ira tinawag nga lurong, an mga pulong ni San Pablo naangay gayud: "An kalurongan han Dyos labaw pa nga kinaadman kay han kanan tawo kinaadman, ngan an kamaluya han Dyos labaw pa kamakusog kay han kanan tawo kusog" (1 Cor 1:25). Ngan para han mga nagtatamas-tamas han aton pagtoo, nasering kita upod kan San Pablo: "gintuyo han Dyos hin pagpili han gin-iisip han kalibutan nga mga lurong basi maalohan an mga mag-aram; ngan han gin-iisip han kalibutan nga mga magluya basi maalohan an mga magkusog. Ginpili han Dyos an ginpapahiubos han kalibutan, ngan gintatamay, ngan ginhuhunahuna nga waray gamit, basi hisabtan nga waray gamit an ginhuhunahuna han kalibutan nga importante. Karuyag sidngon hini nga waray makakapanhambog ha atubangan han Dyos" (1 Cor 1:27-29).

AN PAMAAGI NI JESUCRISTO

Karuyag namon pahinumduman adton mga nagkasisina tungod han mga pan-insulto han mga tawo nga aada ha labaw nga katungdanan; panumduma an gintudto han Ginoo ha iya mga tinun-an. Nagsering hiya: "Kundi nasering ako ha iyo nga namamati ha akon: higugmaa an iyo mga kaaway, buhata an maupay para han mga nagdudumot ha iyo. Pakaupaya an nagpapakaraot ha iyo, ngan ig-ampo an mga nagraraugdaog ha iyo. Kun tampalohon ka ha usa nga bayhon, ipatampalo liwat an luyo..." (Lk 6:27-29). An pagbulos diri gayud amo an pamaagi ni Cristo. Diri pamaagi ni Jesucristo an pagbalos hin maraot ha maraot; diri gayud! Makakapukan la kita han maraot pinaagi han maupay (Rom 12:21). Tubtob han katapusan nga takna han iya kinabuhi, waray lain nga iya ginbuhat kundi an mga pulong han kalooy ngada han nagpakuri ha iya: "Amay ko, pasayloa hira, kay diri hira maaram han ira ginbubuhat" (Lk 23:34).

Mayada mga nagbubutang-butang ha amon nga naapi kami ha mga pitad hin pagbungkag han pan-gobyernohan. Hirayo ito ha kamatuoran. An amon katuyoanan diri an pagtukod hin ginhadian ha kalibutan. An mga ginhadian ha kalibutan lumalabay la. An amon buhat tungod la han ginhadian han Dyos nga labaw pa kay hini nga kalibutan – basi magtikang kita hin pag-ukoy hin kinabuhi "ha tuna sugad man ha langit" (Mt 6:10). Tungod han mga panhitabo dida han aton kasaysayan diin nahulog kami ha pagsulay hin pag-angkon hin gahum ha politika, nayukbo kami hin kaalo, ngan nasering, diri na gud! Diri kami nagpapasamwak hin buwa nga ladawan han Dyos sugad han dyos nga nagkukulaw la tikang ha igbaw ngan an waray kalooy nga diyos-diyos nga nagtatarhog ha aton han impyerno. An aton Dyos amo an Dyos nga ginpadayag ni Jesucristo – an Dyos nga magtaralwas, an Dyos nga "puno hin kalooy ug pakig-unong, an Dyos nga nanginginlabot han aton kasaysayan, an Dyos nga – tungod han iya paghigugma ha aton – hul-os nga nagsalikway han iya kalugaringon, nga "nagpakakablas han iya kalugaringon tungod ha aton, basi mariko kamo pinaagi han iya ka kablas" (2 Cor 8:9).

AN SINGBAHAN UG AN GOBYERNO

An Singbahan natahod han katungdanan han mga politico, labi na gud adton mga ginpili ha pamaagi nga demokratiko, labot la kun masupak hira han mga prinsipyo moral ug espiritwal nga aton ginkakatinan, sugad han pagtahod han pagkabaraan han kinabuhi, an pagkabirihon han tinuha han Dyos, ngan an unob nga dignidad han tawo. Diri kami nga mga lider nga politico, labi na gud hin ka diri mga kaaway han gobyerno. An Singbahan, ha lakat han kasaysayan han kalibutan, nakiglunon hin magkalainlain nga pan-gobyernohan. An Singbahan dayuday kasagabay han gobyerno (labi na han LGU ug mga barangay) ha magkalain-lain nga mga programa para han kaupayan han ngatanan, labi na gud ha pagbaton han mga panginahanglan han mga ginlalamotan ha aton katilingban. Usahay ginlaladawan ini nga pagbulig nga "kritikal (o andam magsuson)" basi la maipakita an aton pagkaiba tungod han aton mga katuyuanan ha kaurhian, bisan kun magkabulig kita dida hin iba nga parehas nga buruhaton. Diri na ada angay igsumat nga ha iba nga konkreto nga buhat o programa, an pagsuporta diri namon maihahatag tungod han amon espiritwal ug moral nga gintutuohan, nga pirmi namon iginpapahibaro kundi diri namon iginpipirit ha diri naruruyag. Ha sugad nga mga panhitabo, amon la ginpapahayag an amon katungod hin diri pag-uyon tungod han amon konsyensya. Natahod liwat kami han lagda dida han aton bataan balaud han pagkabulag han singbahan ug han estado,

tungod han pagkaiba han ira buhat dida han katilingban. Kun namumulong kami tungod hin mga panhitabo, waray lain nga rason kundi an panlantaw ha pagtoo ug an naangay para han tawo, labi na gud tungod han mga pinasisikaran han hustisya para han ngatanan, diri tungod la hin kaladnganan ha politika o anuman nga ideolohiya.

SINGBAHAN HAN MAKASASALA, GINTAWAG NGADA HIN PAGKASANTOS

Inupdan hin pagpaubos, kinakarawat namon nga kami Singbahan kanay mga kaapi "mga burong, kundi pinili" (miserando atque eligendo, motto han pagkaobispbo ni Papa Francisco). Singbahan kami hin magpakasasala nga gintatawag ngada hin pagbag-o ug pagkasantos. Nayukbo kami puno hin kaawod kun nabati kami hin mga panlupig nga ginbubuhat han amon mga igkasi lider han Singbahan – labi na gud an gin ordenahan basi magin "taglawas ni Cristo." Ginsasayop namon an amon kalugaringon tungod han ira mga buhat, ngan kinakarawat namon an amon katungdanan hin pagwaydong ha ira – katungdanan nga ginlagda han amon ngahaw mga labaw ha Singbahan ha bug-os nga kalibutan. Mapainubsanon nga kinakarawat namon in damo namon nga mga kaluyahan or kakulangan, tungod kay tawo la kami. Waray kami angay igpangatadungan han amon mga kaluyahan dara han amon tawhanon nga kahimtang, tungod kay nagtutug-an kami han pagtoo ha Dyos nga nag-angkon han tawhanon nga kahimtang, basi gayud ipakita an bag-o nga pag-ukoy han pagkatawhanon dida han iya anak hi Jesucristo. Ginpapakusog kami ni San Pablo, nga nanginyupo han Ginoo nga tanggalon an iya kaluya, kundi ginpatapuran la lugod hiya ha masunod nga mga pulong, "An akon grasya amo la an imo kinahanglan; kay labi nga makusog an akon gahum kon maluya ka" (2 Cor 12:9).

PANAWAGAN PARA HIN PAG-AMPO UG PAGPUASA

Han Julio 16, 2018 ha Pyesta han Mahal nga Birhen han bukid Carmen, an bukid diin umatubang hi Elias an manaragna han dako nga hagit ha pagpamatuod han Dyos (2 Hadi 18), himoa naton ini nga adlaw hin pag-ampo ug pagpenitensya, ha panginyupo han kalooy ug katadungan han Dyos para han nagtamas-tamas han iya Baraan nga Ngaran, para han ngatanan nga nagtamay ug nagpakaraot han maupay nga ngaran han iba, ngan para han nanmatay ug nangatatadungan nga an panmatay amo an paagi hin pagpuypoy han mga krimen ha aton nasud. Gin-aawhag namon kamo hin pakiusa ha amon, iyo kaobispohan, para hin tulo ka adlaw nga pagpuasa, pag-ampo ug paglimos tikang ha Julio 17 tubtob 19, 2018.

Igintutubyan namon kamo, amon hinigugma nga bungto han Dyos, ngada han iroynon nga panimangno han babaye nga gintubyanan ni Jesucristo han iya "Hinigugma nga Tinun-an" ngan ginsidngan, "Iini an imo anak" (Jn 19:26). Ha amon bahin, kita hiya – an aton iroy ha pagtoo – inupdan hin paghigugma han anak. Maria, iroy han Singbahan, ayaw bulag ha amon labi na kun kami daw nawawarayan na paglaum ngan nauubusan na han bino han pagtoo, paglaum ug paghigugma (Jn 2:1-11). Tutdoi kami pagbuhat la han ginpapahimo ha amon han imo Anak. Ngan kun daw nagtatalaw na kami ha butnga han mga pakaraot, patukdawa kami upod ha imo dida ha tiilian han kros ngan pabaskoga kami tungod han dugo ug tubig nga inawas tikang han samad ha kagiliran han imo Hinigugma nga Anak, amon Ginoo ug Manunubos, hi Jesucristo. AMEN.

Para han Kapunungan han Katoliko nga Kaobispohan han Filipinas
(Catholic Bishops' Conference of the Philippines or CBCP)

Most Rev. Romulo Valles, DD

Arsobispo han Davao,
Presidente, CBCP
July 9, 2018